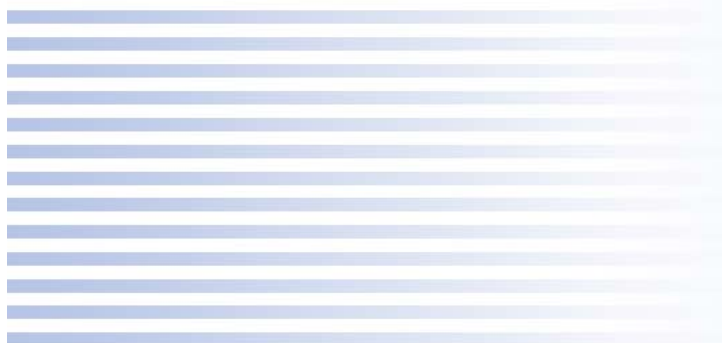

2006. gada februāris

Baltic Adviser

Baltijas valstu ekonomikas perspektīva

NORD/LB Lietuva un NORD/LB Latvija makroekonomiskās analīzes grupa

Lietuvas ekonomikas apskats

Lietuva: galvenie makroekonomiskie rādītāji

procenti	2002	2003	2004	2005	2006 ³	2007 ³
Reālais IKP, gada pieaugums	6.8	10.5	7.0	6.9 ^{I-III}	6.0	5.0
Vidējā inflācija	-1.0	-1.3	2.9	3.0	2.7	2.7
Bezdarba līmenis ¹	13.8	12.4	11.4	7.2 ^{III}	6.0	5.5
Budžeta bilance ²	-1.2	-1.7	-2.5	1.2 ^{I-III}	-1.5	-1.5
Tekošais kants ²	-5.3	-6.6	-7.2	6.9 ^{I-III}	-7.0	-6.5
Vidējās bruto algas, gada pieaugums	3.2	5.8	7.9	9.4 ^{III}	13.0	10.0

¹ Darbaspēka apsekojuma dati

² procentos no IKP

³ prognoze

Provizoriskie makroekonomikas rādītāji 2005. gadam demonstrē pastāvīgu ātras un līdzsvarotas nacionālās ekonomikas attīstības tendenci. Spēcīgais izrāviens, ko Lietuvas ekonomika piedzīvoja pēc pievienošanās Eiropas Savienībai, pilnībā kompensēja neseno negatīvo ietekmi sakarā ar tādām parādībām, kā augošs kvalificēta darbaspēka trūkums, pieaugošās enerģijas avotu un svarīgu izejmateriālu cenas, kā arī augošs spiediens no Āzijas konkurentu puses.

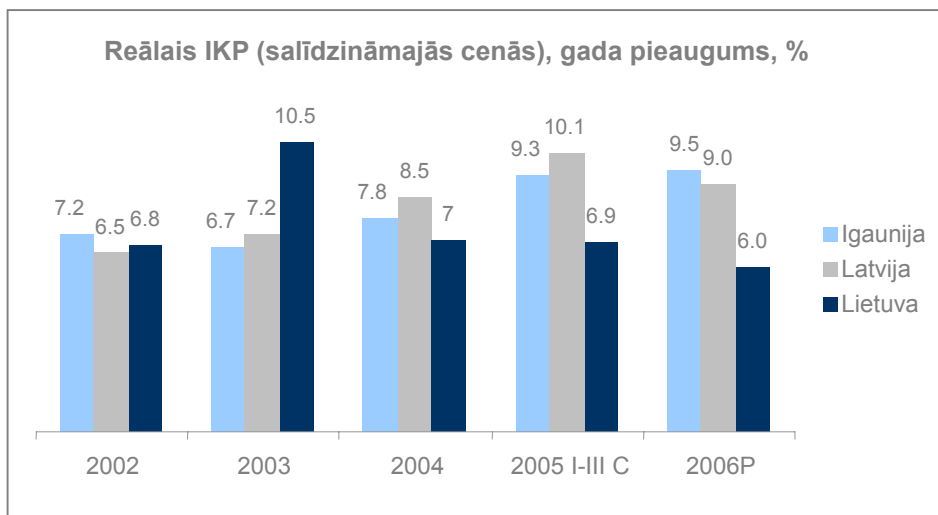
Laikā no 2005. gada janvāra līdz septembrim ekonomikas izaugsmes rādītājs palika 2004. gada līmenī. IKP salīdzināmajās cenās pieauga par 6,9 procentiem salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kamēr eksporta pieaugums pat paātrinājās. Lai arī pievienotās vērtības gada pieaugums rūpniecībā pārskata periodā bija nedaudz zemāks, bija vērojama būtiska rādītāju uzlabošanās transporta un sakaru, būvniecības, finanšu starpniecības un viesnīcu un restorānu sektorā. Ir gluži dabiski, ka integrācijas pozitīvā ietekme ir bijusi visizteiktākā pirmajā daļības gadā Eiropas Savienībā sakarā ar atsevišķu muitas nodokļu atcelšanu, ievērojamu uzlabošanu eksporta jomā un ES struktūrfondu atbalstu. Kredītu pieejamība turpina sekmēt būvniecības, iekšzemes tirdzniecības un banku sektora attīstību. Valsts maksājumu bilance uzskatāma par pierādījumu tam, ka ārvalstu kredīti ir nozīmīgs pašreizējās ekonomiskās attīstības avots. Laikā no janvāra līdz septembrim neto ārvalstu investīciju plūsma veidoja 3,9 miljardus litu: portfeļa investīcijas bija nenozīmīgas, tiešās investīcijas sasniedza vien 0,5 miljardus litu, kamēr kredīti veidoja 3,5 miljardus litu. Vēl vairāk, par spīti uzņēmēju sūdzībām par darbaspēka trūkumu un pastāvīgu iedzīvotāju skaita samazināšanos, statistikas analīze uzrāda negaidītu uzlabojumu nodarbināto skaitā šī gada laikā. Tā ietekmi uz IKP veicināja arī izdevīgā darbaspēka pārdale: proti, lauksaimniecībā nodarbināto skaits, kur darba produktivitāte ir ievērojami zemāka par valsts vidējo rādītāju, samazinājās.

Tomēr ir apšaubāms, ka nodarbināto skaits turpinās pieaugt arī 2006. gadā, ja vien nepalielināsies

remigrācija. Demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās, zemāks bezdarba līmenis un daudzu jaunu cilvēku (un ne tikai viņu) gatavība strādāt attīstītākās valstīs pierāda pretēju tendenci. Šādu pesimismu vēl vairāk pastiprina arī jau minētie vājie tiešo ārvalstu investīciju rādītāji un lēnais materiālo ieguldījumu pieaugums. Šī iemesla dēļ tiek sagaidīts, ka ekonomikas attīstība 2006. gadā būs lēnāka salīdzinājumā ar 2005. gadu.

IKP izmaiņu un tekošā konta deficīta prognozes 2005. gadam saglabājās nemainīgas. Lai arī tās ir acīmredzami pārāk pesimistiskas, mēs ievērojam principu nemainīt gada sākumā publicētās prognozes. Pagaidām inflācijas, algu un daļēji arī procentu likmju rādītāju attīstība ir bijusi ļoti tuva gaidītajam, savukārt valsts budžeta fiskālā bilance 2005. gadā ir bijusi neapšaubāmi labāka par prognozēto, jo aprēķināšanas metodoloģijas rezultātā tā tika samazināta, un iekasēto nodokļu īpatsvars IKP bija ievērojami augstāks nekā 2004. gadā. Turklāt labāka nodokļu administrēšana parasti sekmē ēnu ekonomikas īpatsvara samazināšanos un uzlabo ekonomikas attīstības oficiālos statistiskos rādītājus. Tādējādi ir pilnīgi iespējams, ka 2005. gadā Lietuvas ekonomikas pieauguma temps ir bijis mazliet lēnāks salīdzinājumā ar oficiālo statistiku.

Lietuvas un citu Baltijas valstu provizorisko makroekonomikas rādītāju salīdzinājums 2005. gadā piebremzē eiforiju par veiksmīgo mūsu valsts ekonomikas attīstību, jo Latvijas un Igaunijas ekonomika pēdējo divu gadu laikā ir augusi straujāk un šīs valstis ir spējušas piesaistīt vairāk tiešo ārvalstu investīciju. Ja Lietuvas ekonomikas politika nekļūs agresīvāka, situācija šajā ziņā nākotnē diez vai mainīsies. Salīdzinoši veiksmīgie rezultāti pēdējos gados, iespējams, devuši valdībai maldinošu drošības apziņu par to, ka nav vajadzības rīkoties aktīvāk, jo ekonomikas vilciens nākotnē savu tempu nesamazinās. Mēģinājumi piesaistīt lielas ārvalstu investīcijas pagaidām ir bijuši visai vārgi (mazāk par 0,1 procentu no kopējiem izdevumiem ir izmantoti tiešai investīciju stimulēšanai valsts budžetā 2006. gadā!!!), faktiski

nav arī rūpniecības zonu, kas varētu piesaistīt sākotnējās investīcijas, izglītības un zinātnes reforma buksē, toties pastāv pārsteidzoša gatavība izņemt pieņēmumus attiecībā uz Lietuvas fiskālo deficītu, kas ir ievērojami striktāks salīdzinājumā ar Izaugsmes un Stabilitātes Pakta prasībām.

Diemžēl valsts tautsaimniecības ilgtermiņa perspektīvas nav tik rožainas, kā var šķist no pirmā acu uzmetiena. Tuvākajā nākotnē mēs varam saskatīt trīs negatīvas tendences, proti, nodarbināto skaita samazināšanos, pieprasījuma samazināšanos nedaudz pārkarsušajā nekustamo īpašumu tirgū un ievērojamu lejupslīdi eksporta attīstībā pieaugošā spiediena no Ķīniešu ražotāju puses rezultātā.

Fakts, ka Āzijas produktu invāzija vēl nav atstājusi iespaidu uz valsts eksporta rādītājiem, radīja ilūziju, ka velns nav tik melns, kā viņu mālē. Piemēram, Ķīniešu tekstilizstrādājumi 2005. gadā piepildīja Eiropas tirgu, taču daži Lietuvas uzņēmumi pat spēja palielināt ražošanas apjomus un peļņu. Tomēr turpmāka Ķīniešu preču ieplūšana turpinās radīt spiedienu uz Eiropas tekstilizstrādājumu ražotājiem, un līdzīga situācija veidojas arī citu preču grupu tirgū.

Gandrīz 80 procentus no Lietuvas preču un pakalpojumu eksporta nodrošina rūpniecības nozare, un vairums tās produktu sacenšas ar Ķīnā ražotajām precēm. Turklāt vairums uzņēmumu šajā valsts ekonomikas sektorā ražo preces ar zemu pievienoto vērtību (pievienotās vērtības daļa ir mazāka par vienu trešdaļu no kopējā saražotā apjoma), un šāda produkcija ir ārkārtīgi jutīga pret izejvielu cenu pieaugumu, ko, savukārt, sekmē straujā Ķīnas ražošanas attīstība. Līdz ar to nav nekāds pārsteigums, ka CIA analītiķu ilgtermiņa prognozes, piemēram, investīciju grupas *Goldman Sachs* ekspertu prognozes paredz rožainu nākotni

ar resursiem bagātajām valstīm, tādām kā Krievija, Brazīlija, Austrālija, Dienvidāfrika u.c.

Protams, Krievijas un Kazahstānas tautsaimniecības straujā attīstība tuvākajā nākotnē nav uzskatāma par sliktu ziņu Lietuvai. Tā stimulēs Ukrainas un Baltkrievijas ekonomiku un palielinās importa un eksporta plūsmu visā NVS, ļaujot Lietuvai iegūt papildu ieņēmumus no tranzīta un palielinot tās produkcijas eksportu uz

Austrumiem. Turklāt Krievijas uzņēmumu strauji pieaugošie eksporta ieņēmumi liks to īpašniekiem novirzīt papildu investīcijas uz valstīm, kurām raksturīgs zemāks risks. Mūsu valsts, būdama ES dalībvalsts un Krievijas standarta sliežu ceļu operatore, ir pievilcīga tādas ražošanas attīstībai, kas izmanto izejvielas no Austrumiem un eksportē savu produkciju uz Rietumeiropu. Līdz šim Krievijas kapitāla investīcijas Lietuvā daļēji bremzēja valdības ieskaits, ka šādi ieguldījumi palielina politisko risku. Tomēr izskatās, ka investīciju deficīts no Rietumiem padarīs Krievijas kapitālu vēlamāku nekā agrāk.

Pēdējā laikā Lietuva pievērsa lielāku uzmanību patēriņa cenu izmaiņām, jo vēl aizvien pastāv nedrošība, vai gada inflācijas rādītājs 2006. gada vidū atbildīs Māstrihtas kritērijiem. Neizdošanās gadījumā valsts būs spiesta atlikt eiro ieviešanu 2007. gadā, lai arī tā sola papildu ekonomiskās attīstības uzplaukumu. Šaubas par šī drauda iespējamību zuda vasarā, jo algu pieaugums un maiņas kursu izmaiņas norādīja uz augstāku inflācijas rādītāju rudenī salīdzinājumā ar 2004. gadu. Tomēr šos analītiķu brīdinājumus valdība nav ņēmusi vērā un nav izmantojusi iespēju vienoties ar pašvaldībām par sabiedriskā transporta biļešu cenu nemainīšanu līdz 2008. gada rudenim. **Šobrīd iespēja, ka cenu indekss atbildīs augšminētajam kritērijam, ir zemāka par 50 procentiem.** Līdz ar to vairs nav laika vilcināties, un Euro leviešanas Komitejai ir rūpīgi jāizanalizē visas iespējamās metodes, kas palēninātu cenu pieaugumu.

Tas, vai izdosies izveidot bāzi ilgtermiņā straujai Lietuvas tautsaimniecības attīstībai, lielā mērā ir atkarīgs no spējas palielināt zinātnes, izglītības un apmācības sistēmas efektivitāti un piesaistīt tiešās ārvalstu investīcijas, kas saistītas ar mūsdienīgām tehnoloģijām.

Latvijas ekonomikas apskats

Latvija: galvenie makroekonomiskie rādītāji

procenti	2002	2003	2004	2005	2006 ³	2007 ³
Reālais IKP, gada pieaugums	6.5	7.2	8.5	10.1 ^{I-III}	9.0	7.5
Vidējā inflācija	1.9	2.9	6.2	6.7	5.5	4.0
Bezdarba līmenis ¹	12.0	10.6	10.4	8.7 ^{III}	8.0	7.0
Fiskālā bilance ²	-2.3	-1.6	-1.1	-1.1	-1.5	-1.5
Tekošais konts ²	-7.8	-9.2	-12.3	-11.4 ^{I-III}	-10.5	-10.0
Vidējās bruto algas, gada pieaugums	8.5	11.4	9.6	16.3 ^{I-III}	14.0	11.0

¹ Darbspēka apsekojuma dati

² procentos no IKP

³ prognoze

2005. gada beigas iezīmējās ar “Jaunā laika” vadītāja Einara Repšes aiziešanu no aizsardzības ministra posteņa. Viņš izlēma atstāt valdību pēc tam, kad premjerministrs Aigars Kalvītis paziņoja par pārbaudes ierosināšanu par Repšes biznesa darījumiem. Repše izlēma iesniegt atlūgumu, jo viņam šķita nepieņemami, ka kriminālizmeklēšana “met ēnu uz visu Ministru Kabinetu”. Viņš arī izteica šaubas par to, vai Kalvītis un Tautas Partija ir piemēroti valdības vadīšanai.

Šī gada janvāra sākumā par aizsardzības ministri tika apstiprināta Mūrniece. Tolaik, kad “Jaunā laika” līderis Einars Repše bija premjerministrs, viņa ieņēma Iekšlietu Ministrijas parlamentārās sekretāres amatu, un līdz Repšes aiziešanai no aizsardzības ministra amata pašreizējā valdībā Mūrniece bija Aizsardzības Ministrijas parlamentārā sekretāre.

Jāatzīmē, ka uzticēšanās līmenis politiskajām partijām Latvijā ir viens no zemākajiem starp ES dalībvalstīm: ja vidējais uzticēšanās līmenis politiskajām partijām ES ir 17 procenti, Latvijā šis rādītājs ir 8 procenti no aptaujāto iedzīvotāju skaita, kas ir otrs zemākais rādītājs ES. “Eurobarometer” aptauja rāda, ka Latvijas pilsoņi vairāk uzticas plašsaziņas līdzekļiem un ES nekā politiskajām partijām, valdībai un parlamentam.

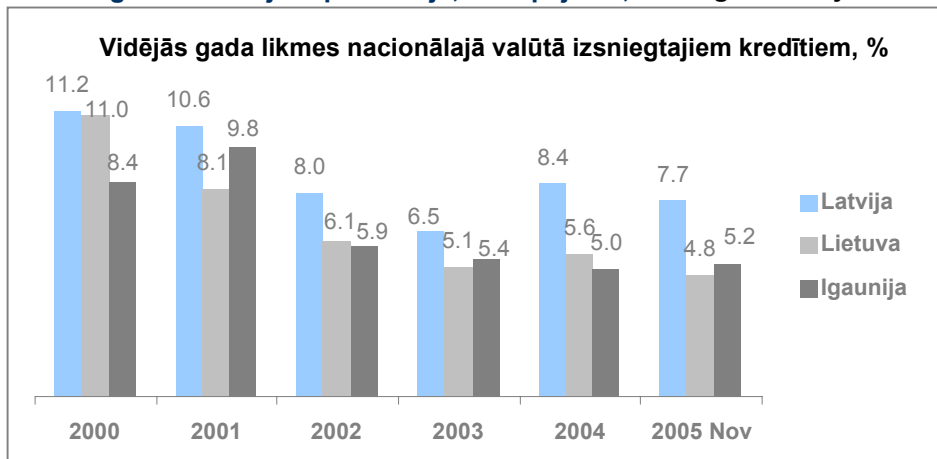
augstāko IKP pieaugumu kopš neatkarības atjaunošanas.

Gada trīs ceturkšņu laikā IKP pieauga par 10,1 procentu salīdzinājumā ar to pašu periodu 2004. gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados, lielāko ieguldījumu ekonomiskajā izaugsme nodrošināja pakalpojumu sektori: iekšzemes tirdzniecība pieauga par 17,3 procentiem, transports un sakari – par 16,3 procentiem, viesnīcu un restorānu sektors – par 13,6, finanšu starpniecība – par 10,3 procentiem, savukārt būvniecība uzrādīja pārliecinošu pieaugumu par 15,9 procentiem (salīdzinājumā ar pirmajiem trim ceturkšņiem 2004. gadā). Kopumā 8 tautsaimniecības sektori uzrādīja pieaugumu, kas izsakāms ar divciparu skaitli. Par spīti zināmai lejupslīdei rūpniecībā gada sākumā (pirmajā ceturksnī pievienotā vērtība samazinājās par 0,1 procentu, salīdzinot ar attiecīgo periodu 2004. gadā), deviņu mēnešu laikā sektora gada pieaugums bija 5,4 procenti, tomēr tā īpatsvars ekonomikā vēl aizvien ir ļoti zems - 13,2 procenti no kopējās pievienotās vērtības.

Izskatās, ka 2005. gada pēdējā ceturksnī straujā ekonomiskā izaugsme turpināsies. Visa 2005. gada laikā IKP pieaugums varētu būt ap 10,5 procentiem. Acīmredzot spēcīgā ekonomiskā izaugsme turpināsies arī 2006. gadā. Protams, būs grūti saglabāt gada pieaugumu virs 10 procentiem, taču ekonomiskā izaugsme par 9 procentiem gadā šķiet vairāk nekā reāla.

2005. gadā Latvija piedzīvoja, iespējams,

Negaidīts bija ne tikai IKP pieauguma kāpums.

Diemžēl inflācijas prognozes gada sākumā

bija pārāk optimistiskas:

gaidīto 5,5 procentu vietā vidējā gada inflācija sasniedza 6,7 procentus. Pārtikas un degvielas cenu celšanās inflāciju ietekmēja visvairāk, turklāt strauji auga arī administratīvi regulējamās cenas. Jāpiezīmē, ka augošās degvielas un enerģijas cenas izraisa spirāles efektu, palielinot citu preču

un pakalpojumu cenas un tādējādi izraisot vēl augstāku inflāciju.

Prognoze 2006. gadam nav iepriecinoša: visticamāk, ka cenas pieaugs vidēji par 5,5 procentiem. Līdz ar to Latvijas iecere pievienoties eiro zonai 2008. gadā liekas aizvien nereālāka: šķiet neiespējami īsā laikā samazināt inflāciju līdz 2,5 procentiem.

Statistika rāda, ka vidējās algas pieaug straujāk nekā cenas: 2005. gada trijos ceturkšņos bruto ieņēmumi pieauga par 16,3 procentiem salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, un līdz ar to Latvijas mājsaimniecību reālajiem ieņēmumiem arī būtu jāpalielinās. Tomēr tas neattiecas uz cilvēkiem ar fiksētiem un ļoti zemiem ieņēmumiem, tāpēc var secināt, ka ieņēmumu nevienlīdzība Latvijā kļūst izteiktāka.

Bezdarbam ir tendence samazināties: darba meklētāju skaits noslīdēja līdz 8,7 procentiem no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita 2005. gada trešajā ceturksnī (pirms gada šis rādītājs bija 10,0 procenti). Šķiet, ka galvenais darba tirgus attīstību ietekmējošais faktors varētu būt straujā ekonomikas attīstība, tomēr īsa citu rādītāju analīze (nodarbināto personu skaits palika gandrīz nemainīgs) rāda, ka viens no galvenajiem bezdarba samazināšanās iemesliem ir intensīva darbaspēka aizplūšana uz ārzemēm. Saskaņā ar Ekonomikas Ministrijas novērtējumu, apmēram 50 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju strādā Eiropā, proti, tie ir gandrīz 5 procenti no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita, bet patiesais skaitlis varētu būt arī lielāks. Cilvēkresursu trūkums var kļūt par vienu no galvenajiem faktoriem, kas piebremzēs ekonomiskās izaugsmes rādītāju vidēja termiņa perspektīvā.

Ārējā tirdzniecība turpina strauji pieaugt: 2005. gadā eksports pieauga par 33,6 procentiem, bet imports -

par 27,1 procentiem salīdzinājumā ar 2004. gadu. Pateicoties ārkārtīgi veiksmīgajai eksporta attīstībai un straujajai tautsaimniecības izaugsmei, preču un ienākumu kontu deficīts pret IKP samazinājās un līdz ar to tekošā konta deficīts attiecībā pret IKP rādītāju veidoja 11,4 procentus 2005. gada deviņos mēnešos salīdzinājumā ar 14,0 procentiem tajā pašā laika periodā 2004. gadā. Tomēr tekošā konta deficīta samazinājums bija mazāks par gaidīto.

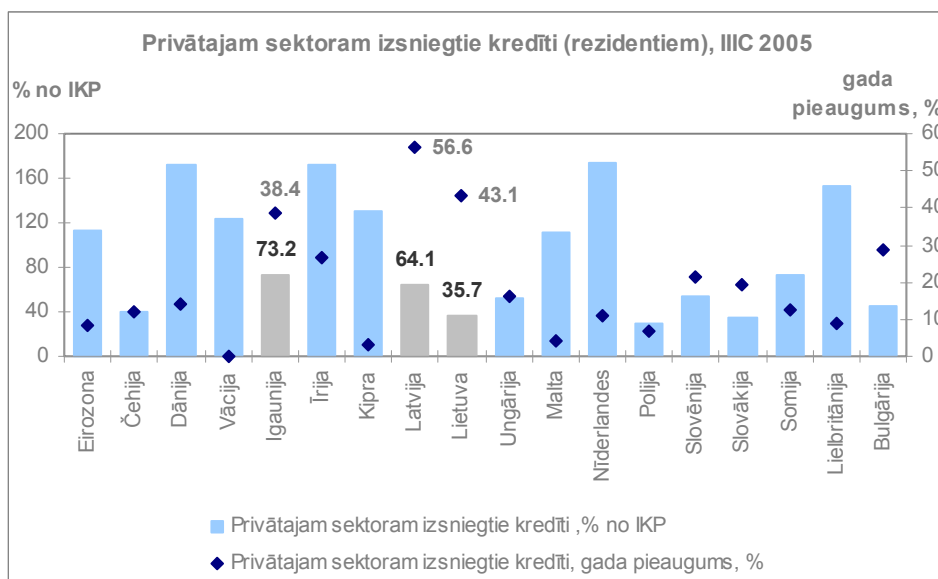
Teškošā konta deficītu galvenokārt nosedza ilgtermiņa kapitāls. Tiešo ārvalstu investīciju ieplūdums sedza 42,3 procentus no tekošā konta deficīta 2005. gada pirmo deviņu mēnešu laikā un veidoja 4,7 procentus no IKP.

Komercbanku kredītportfelis intensīvi palielinās: pagājušā gada septembra beigās tas pieauga par 52,6 procentiem, salīdzinot ar attiecīgo periodu 2004. gadā, tādējādi kredītu attiecība pret IKP sasniedza 72,8 procentus Latvijā, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem jauno ES dalībvalstu vidū. Kredītportfeļa pieaugumu lielā mērā veicināja hipotekārie kredīti, kuru apjoms pieauga par 72 procentiem gadā un veidoja 40,6 procentus no kopējā kredītportfeļa.

Latvijas Banka uztraucas par kredītēšanas ievērojamajiem apjomiem un to iespējamo negatīvo efektu uz makroekonomikas situāciju ilgtermiņa perspektīvā. Tādēļ Latvijas Bankas padome ir pieņēmusi lēmumu palielināt obligāto rezervju normu bankām un ārvalstu banku filiālēm no 6 līdz 8 procentiem (2005. gada 24. augustā šis rādītājs tika palielināts no 4 līdz 6 procentiem). Tomēr centrālās bankas ierobežojošā monetārā politika ietekmē kredītēšanas attīstību īstermiņā un ierobežotā mērā.

Noguldījumu pieauguma rādītājs pagājušajā gadā samazinājās līdz 20,7 procentiem 2005. gada trešajā ceturksnī beigās salīdzinājumā ar to pašu laika periodu 2004. gadā.

To noteica ievērojamā nerezidentu noguldījumu pieauguma tempu samazināšanās aktīvās naudas atmazgāšanas novēršanas politikas rezultātā Latvijas komercbankās. Līdz ar to nerezidentu noguldījumu daļa samazinājās līdz 47,9 procentiem no kopējā noguldījumu apjoma (salīdzinājumā ar 54,6 procentiem pirms gada).

Igaunijas ekonomikas apskats

Igaunija: galvenie makroekonomiskie rādītāji

procenti	2002	2003	2004	2005	2006 ³	2007 ³
Reālais IKP, gada izmaiņas	7.2	6.7	7.8	9.3 ^{I-III}	9.5	8.5
Vidējā inflācija	3.6	1.3	3.0	4.1	3.5	3.2
Bezdarba līmenis ¹	10.3	10.0	9.7	7.0 ^{III}	7.5	7.3
Budžeta bilance ²	-10.2	-13.2	-12.7	-9.8 ^{I-III}	-10.4	-9.0
Tekošais konts ²	1.1	2.6	1.6	-	1.0	1.5
Vidējās bruto algas, gada izmaiņas	11.5	9.4	8.2	10.9 ^{III}	10.0	10.0

¹ Darbaspēka apsekojuma dati

² procentos no IKP

³ prognoze

Igaunijas parlaments februārī sāks debatēt par Eiropas Savienības konstitūcijas ratifikāciju, mēģinot pārliecināt pārējās valstis atbalstīt konstitūciju par spīti atsevišķu ES dalībvalstu mēģinājumiem noraidīt to.

Eiropas līderi jūnijā piekrita pagarināt ratifikācijas termiņu salīdzinājumā ar sākotnēji plānoto, kuram vajadzēja beigties 2006. gada novembrī, nenosakot jaunu termiņu, lai atļautu dalībvalstīm attapties pēc Francijas un Nīderlandes izteiktā noraidījuma. Igaunijas ārlietu ministrs Urmass Paets ir izteicies, ka ES konstitūcija ir "izdevīga Igaunijai", un attieksme pret to ir kļuvusi labvēlīgāka visā Eiropā.

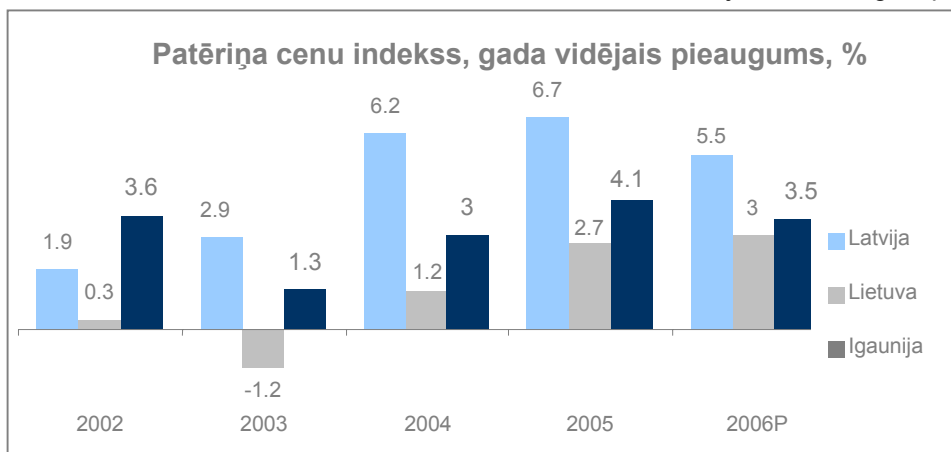
Igaunijas pievienošanās ES ir atstājusi lielāku un pozitīvāku ietekmi uz Igaunijas ekonomiku, nekā tika prognozēts iepriekš. 2005. gadā Igaunija, šķiet, ir piedzīvojusi visstraujāko ekonomikas attīstību kopš neatkarības atgūšanas 1991. gadā. Saskaņā ar provizoriskiem datiem 2005. gada triju ceturkšņu laikā IKP salīdzināmās cenās palielinājies par 9,3 procentiem, pieauguma tempiem katru ceturksni palielinoties.

Tikai trešajā ceturksnī vien valsts IKP pieauga gandrīz par 11 procentiem un bija otrs lielākais starp ES dalībvalstīm, atpaliekot tikai no kaimiņvalsts Latvijas. Galvenās nozares, kas nodrošināja tik iespaidīgus Igaunijas ekonomikas rezultātus, bija

rūpniecība (13,3 procenti), būvniecība (20,7), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (13,4). Pēdējo divu nozaru panākumi galvenokārt balstījās uz iekšzemes pieprasījuma palielināšanos, ko veicināja strauji augošs kreditēšanas tirgus. Tomēr eksporta pieaugums nesakrita ar iekšzemes pieprasījuma pieauguma līmeni. 2005. gada desmit mēnešu laikā eksporta pieaugums sasniedza gandrīz 30 procentus, kas pierāda, ka Igaunijas ekonomiku būtiski stimulē iestāšanās ES, uzņēmumiem gūstot labumu no tirdzniecības bez robežām. Turklāt pagājušā gada rezultāti ir metodoloģiski salīdzināmi ar 2004. gada datiem, un pieauguma rādītājiem var uzticēties.

Pagājušā gada inflācijas rādītājs liecina, ka izredzes izpildīt visus Māstrihtas kritērijus ir vairāk nekā mērenas. Gada vidējā inflācija sasniedza 4,1 procentu 2005. gadā, pārsniedzot kritēriju par vairāk nekā 1,5 procentiem, kas, acīmredzot, kļūs par šķērslī eiro ieviešanai 2007. gadā. Pretēji tam ražotāju cenu indekss pieauga tikai par 2,1 procentu, ko galvenokārt noteica spēcīgā konkurence iekšzemes tirgū un Igaunijas mazumtirdzniecības ķēžu pārliecināšanas spējas darījumos ar ražotājiem.

Bezdarba līmenis 2005. gada 3. ceturksnī bija 7 procenti - zemākais līmenis kopš 1993. gada. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada 3. ceturksni vidējās bruto algas pieauga par 10,9 procentiem, pārsniedzot

produktivitātes pieauguma tempu. Ņemot vērā to, ka darbaspēka trūkums kļūst par nopietnu problēmu, visdrīzāk, algu pieaugums tuvākajā nākotnē nezaudēs tempu.

Nodarbinātības pieaugums saglabāsies pieticīgs, ja tāds vispār būs, un, galvenokārt, pateicoties valsts austrumu reģioniem. **Spriežot pēc šībrīža**

situācijas, ekonomikas attīstība ir iespējama, tikai palielinot darba ražīgumu vai importējot darbaspēku.

Izskatās, ka iestāšanās ES ir aktivizējusi investīcijas valstī, ko pierāda statistika par kopējā kapitāla veidošanos un jo īpaši tiešo ārvalstu investīciju rādītāji. Trešā ceturkšņa beigās tiešās ārvalstu investīcijas Igaunijas portfelī palielinājās par vairāk nekā 40 procentiem salīdzinājumā ar gada sākumu. Lielākais pieaugums bija vērojams finanšu starpniecībā, nekustamā īpašuma aktivitātēs un rūpniecībā.

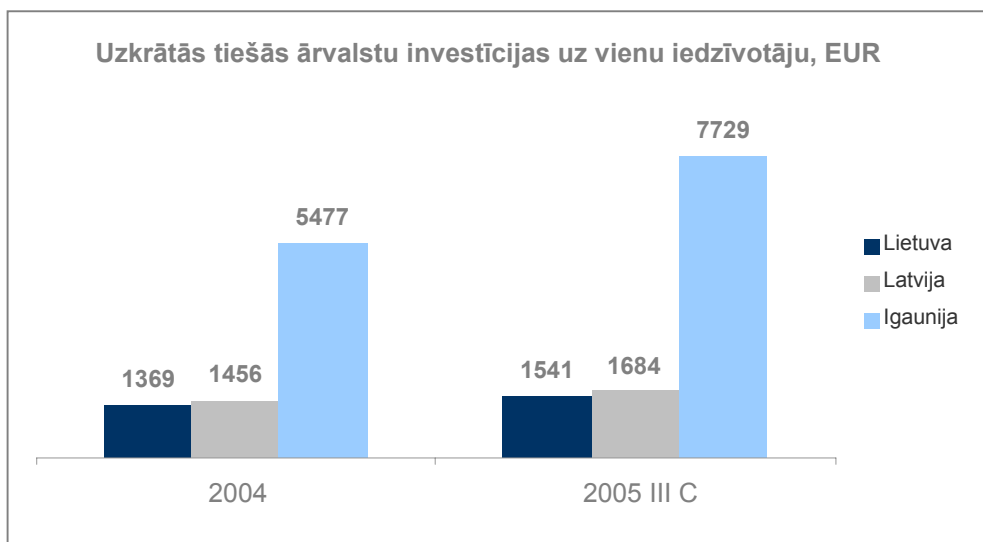
Igaunijas tekošā konta deficīts 2005. gada trešajā ceturksnī saglabājās augsts un sastādīja 11,6 procentus no IKP pēdējā gadā. Tomēr pozitīva tendence ir tā, ka importa lielāko daļu veido ražošanas līdzekļi, ko veicina iepriekš minētā augstā

investīciju aktivitāte.

Pozitīvās ekonomikas perspektīvas līdz ar pastāvīgo ienākumu palielināšanos veicina uzņēmumu un mājsaimniecību optimismu par nākotni, tādējādi strauji palielinās kredītēšanas apjomi. Komercbanku kredītportfeļa palielinājums saglabājās augstā līmenī: 2005. gadā tas palielinājās par vairāk nekā 35 procentiem, kas ir mazliet vairāk salīdzinājumā ar 2004. gadu. Hipotekāro kredītu portfelis kāpa par 75 procentiem jeb uzrādīja par 16 procentu punktiem straujāku attīstību salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Jaunās tendences Eiropas Centrālās bankas politikā pagaidām nav atstājušas negatīvu ietekmi uz iedzīvotāju lēmumiem saistībā ar kredīta ņemšanu.

Jaunākās tautsaimniecības attīstības tendences Igaunijā sola vēl optimistiskāku skatījumu uz turpmākajiem gadiem. Izskatās, ka IKP 2006. gadā

palielināsies par vairāk nekā 9 procentiem, savukārt patēriņa cenas pieaugums salīdzinoši nedaudz - par 3,5 procentiem.

Baltijas galvenie makroekonomikas un finanšu rādītāji

	Periods	Lietuva	Latvija	Igaunija
Reālais sektors				
Reālais IKP (salīdzināmajās cenās), gada pieaugums, %	2005 (I-III C)	6.9	10.1	9.3
IKP uz vienu iedzīvotāju*, ES = 100	2004	47.9	42.9	49.8
Būvniecība (salīdzināmajās cenās), gada pieaugums, %	2005 (III C)	11.4	15.6	28.3
Rūpnieciskās produkcijas indekss (pastāvot nemainīgām cenām), gada pieaugums, %	2005	7.3	5.6	9.7
Nosūtītas un saņemtās kravas ostās, gada pieaugums, %	2005	1.5	4.6	0.8
Pirmo reizi reģistrēto vieglo automobiļu skaits, gada pieaugums, %	2005	4.5	21.3	27.5
Cenas				
Patēriņa cenu indekss, gada vidējais pieaugums, %	2005	2.7	6.7	4.1
Ražotāju cenu indekss, gada pieaugums, %	2005	13.5	7.0	2.2
Darba tirgus				
Bezdarba līmenis, DA, %	2005 (III C)	7.2	8.7	7.0
Bezdarba līmenis, reģistrēts, %	2005 (Nov)	3.9	7.5	2.8
Mēneša vidējie ieņēmumi, EUR	2005 (III C)	399.4	353.0	498.0
Mēneša vidējie ieņēmumi, gada pieaugums, %	2005 (III C)	9.4	17.4	10.9
Vidējā vecuma pensija, EUR	2005 (III C)	129.0	115.0	175.0
Vidējā vecuma pensija, gada pieaugums, %	2005 (III C)	17.6	14.0	18.9
Ārējā tirdzniecība				
Eksports, EUR milj.	2005 (Jan-Nov)	8611	3706	5657
Eksports uz ES valstīm, %	2005 (Jan-Nov)	66	77	78
Imports, EUR milj.	2005 (Jan-Nov)	11255	6182	7449
Imports uz ES valstīm, %	2005 (Jan-Nov)	59	75	76
Tekošā konta deficīts, % no IKP	2005 (I-III C)	6.9	11.4	9.8
Tiešās ārvalstu investīcijas (TĀI)				
Uzkrātās TĀI, perioda beigās, milj. EUR	2005 (III C)	5277.8	3883.6	10415.0
Perioda laikā saņemtās TĀI, milj. EUR	2005 (III C)	177	178	236
Perioda laikā saņemtās TĀI, % no IKP	2005 (III C)	3.2	5.3	8.5
Finanšu tirgus				
Vidējās gada likmes nacionālajā valūtā piesaistītajiem noguldījumiem, termiņnoguldījumi, perioda beigās, %	2005 (Nov)	2.18	3.6**	2.08
Vidējās gada likmes nacionālajā valūtā izsniegtajiem kredītiem, perioda beigās, %	2005 (Nov)	4.8	7.7**	5.2
Mājsaimniecībām un privātiem nefinanšu uzņēmumiem izsniegtie kredīti, perioda beigās, gada pieaugums, %	2005 (I-III C)	46.5	52.1	60.8
Noguldījumi no mājsaimniecībām un privātiem nefinanšu uzņēmumiem, perioda beigās, gada izmaiņas, %	2005 (I-III C)	36.7	20.0	35.9
Kredītreitingi ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtās				
Moody's		A3/pos	A2/stab	A1/stab
Standard & Poor's		A-/pos	A-/stab	A/stab
Fitch Ratings		A-/pos	A-/stab	A/pos

* Pēc pirktspējas paritātes

** Īstermiņa un ilgtermiņa likmju vidējais aritmētiskais

Māstrihtas kritēriju izpilde

	Kritērijs	Lietuva	Latvija	Igaunija	Periods
Inflācija, %	2.5	2.7	6.9	4.1	2005
Fiskālā bilance, % no IKP	<= - 3	-1.4	-1.0	1.7	2004 (ESA'95)
Valdības parāds, % no IKP	<= 60	19.7	14.7	4.9	2004 (ESA'95)
Valsts vērtspapīru ilgtermiņa procentu likme, %	5.37	3.79	3.59	3.94	2005(Dec)
Nacionālās valūtas kursa stabilitāte attiecībā uz eiro	valūtas kursa svārstības +/- 15% no piesaistes kursa	Piesaistīts eiro	Piesaistīts eiro (+/- 1%)	Piesaistīts eiro	

NORD/LB Baltic Adviser January 2006

Atbildīgie par saturu:

NORD/LB Lietuva	Prezidenta padomnieks	Tel. +370 5 2393514, +370 682 50884
	Dr. V. Titarenko	vadimas.titarenko@nordlb.lt
	Galvenais analītiķis	Tel. +370 5 2393402, +370 686 59638
	Prof. R. Rudzkis	rimantas.rudzkis@nordlb.lt
	Analītiķe	Tel. +370 5 2393743, fax + 370 5 213 90 56
	N. Titova	mailto:natalja.titova@nordlb.lt
	Analītiķe	Tel. +371 7015212, fax + 371 7015527
	O. Ertuganova	olga.ertuganova@nordlb.lv

Informācijas avoti: Igaunijas statistikas pārvalde, Latvijas statistikas pārvalde, Lietuvas statistikas pārvalde, Igaunijas Banka, Latvijas Banka, Lietuvas Banka, autoru aprēķini – ja nav norādīts citādi, BNS, LETA-ELTA. Lai apkopotu jaunāko informāciju, esam izmantojuši – nepretendējot uz datu pilnīgumu – jebkādos mums pieejamos avotus, kurus esam uzskatījuši par uzticamiem. Uz šiem avotiem balstītie ieteikumi un prognozes ir nesaistoši mūsu bankas vērtējumi šo dokumentu iesniegšanas laikā. Mēs neuzņemamies atbildību par to pareizību un vispusīgumu. Ja jums ir vajadzīgas konsultācijas investīciju vai īpašuma ieguldīšanas jautājumos, mēs iesakām sazināties ar mūsu investīciju konsultantiem. Daļējas vai pilnīgas pārpublicēšanas gadījumā nepieciešama atsauce uz informācijas avotu.